

Nr 106.

Av herr **Brännberg m. fl.**, *angående villkoren för inträde vid rikets navigationsskolor.*

Uti årets statsverksproposition tionde huvudtiteln punkt 15 har departementschefen upptagit till behandling ett av kommerskollegium framlagt förslag om ändrade bestämmelser av den praktiska utbildningen av däcksbefäl för den svenska handelsflottan.

Kommerskollegiums förslag grundar sig på ett utav fartygsbefälssakkunniga till kollegiet överlämnat förslag. Detta har sitt stora intresse bland annat däruti, att villkoren för att erhålla styrmansbrev och skepparebrev av 1:a klass blivit väsentligt förändrade. Av förslaget, se sid. 52, framgår sålunda, att vederbörande skola ha 42 respektive 36 månaders tjänstgöring å däck å fartyg, därav antingen minst 12 månaders tjänstgöring å segelfartyg om minst 90 tons bruttodräktighet och minst 12 månader i nordsjö- eller vidsträcktare fart eller ock, under förutsättning att dessförinnan realskoleexamen avlagts eller annat därmed jämfört kunskapsmått inhämtats, minst 24 månader under utbildning som befälsaspirant å sådant maskindrivet fartyg, vars bruttodräktighet uppgår till 1,000 ton eller därutöver, i nordsjö- eller vidsträcktare fart.

Det förefaller orimligt, att realskoleexamen skall jämföras med 12 månaders tjänstgöring å segelfartyg, i ena fallet gäller det ju rent allmänbildande kunskaper medan det andra avser praktiska insikter och färdigheter i själva sjömansyrket. Nog kan realskoleexamen ur allmänbildande synpunkt vara bra för blivande befäl och är säkerligen till god nytta, ej minst under navigationsskoltiden, men att utbyta denna examen mot tjänstgöringen å segelfartyg, som i varje fall tidigare varit det grundläggande för hela sjömansyrket får väl anses mindre välbetänkt.

Men det är även en annan, ej mindre viktig synpunkt, som kan läggas på denna fråga, och det är rekryteringen. Skulle kommerskollegiets förslag bliva antaget, blir säkerligen en stor del av våra unga sjömän utestängd från möjligheten att bliva befäl. Real- eller kommunala mellanskolor finnas ej annat än i städerna och möjligen i ett och annat större samhälle. Våra flesta sjömän komma från fisklägen och kustsamhällen, varest endast folkskola finnes. När pojken slutat folkskolan, mönstrar han till sjöss, och sedan blir det i regel ingen möjlighet att gå fyra år i realskolan. Men han har en brinnande håg för sjömanslivet och hans stora mål är att en gång bliva styrman och skeppare. På vintrarna läser han på sin examen och en vacker dag har han sitt styrmansbrev på fickan.

Och den svenska handelsflottan har fått dugande befäl, som i regel visserligen ej genomgått realskola och befälsaspirantkurs utan lärt yrkets alla sidor och härigenom fått betydligt bättre insikter om detta yrke än den, som icke varit med från början och lärt sig yrket så att säga från grunden, innan plats beredes på kommandobryggan.

Huru många av vårt lands fattiga fiskarepojkar och sjömän ha icke arbetat sig upp till både egna skeppare och befäl. Genom en åtgärd som den föreslagna sätter man dessa från början »för om masten» utan möjlighet att arbeta sig upp. Det blir som på den engelska handelsflottan, där det är så gott som uteslutet för manskapet att bliva befördrade till befälsposter. Det synes icke välbetänkt, att vårt land går in för samma principer. Men skulle sakkunnigas förslag bliva fastställt, är det icke tu tal om att rekryteringen till handelsflottans befälsplatser kommer att i flertalet fall gå via realskoleexamen och därmed viker man dessa poster, inte åt dem som ha sjömansyrket i blodet, utan fastmer åt sådana, som efter avlagd examen kanske i brist på arbete i land söka sig som befälsaspiranter å något handelsfartyg eller statsunderstött skolfartyg.

Så vitt vi kunna bedöma är det ej departementschefens mening att förelägga riksdagen dessa bestämmelser, då han å sid. 64 tredje stycket säger: »Dessa båda förslag — — — av Kungl. Maj:t.» Detta reglemente skulle således på kammarkollegiets förslag fastställas av Kungl. Maj:t. Utan att vilja inkräkta på Kungl. Maj:ts befogenhet förefaller det dock med hänsyn till denna frågas stora betydelse nödvändigt, att, innan Kungl. Maj:t fastställer detta reglemente, riksdagen givits tillfälle yttra sig härom. Särskilt nödvändigt är detta, därest förslaget i nu berörda del skulle få det innehåll, som föreslagits.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att realskoleexamen icke må sättas som villkor för inträde vid rikets navigationsskolor, eller om detta icke kan bifallas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att förslaget till nytt reglemente för rikets navigationsskolor måtte underställas riksdagens prövning.

Stockholm den 18 januari 1930.

C. Brännberg.

J. W. Mårtensson.

Gustaf Karlsson.